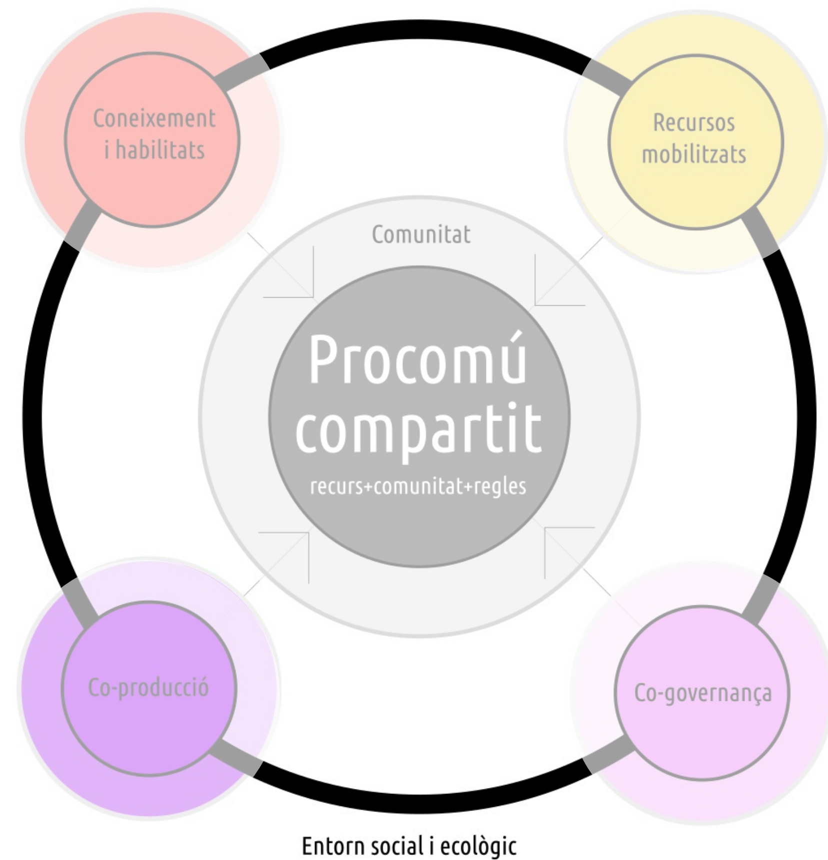
> Introducció al procomú i el model dels 5 pilars

Economia del procomú

Bosc comunal d'Irati.
El Monte Aezkoa cedit a l'estat el 1784, i retornat a la comunitat el 1982.
Foto: Joxemai CC-by-saa 4.0

L'economia. Què persegueix?

Satisfer les necessitats de les persones

Maximitzant el lucre privat > mercat capitalista · marc normatiu liberal

Amb equitat de totes les parts i sostenible (economia solidària)
> mercat social (transaccions justes)
> procomú (autoproducció, autoproveïment, autogestió)
> servei públic universal (serveis garantits per a tothom)

(*) **profit comú · provecho común** | sinònims: comú, empriu (cast. ejído), bé comunal, bienes

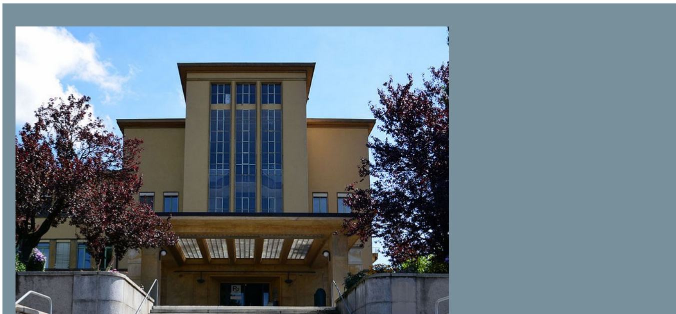
Mercat:
Intercanvi de béns i serveis
Directe o monetari

Procomú:
Autogestió col·lectiva de béns, serveis, recursos, espais...

Foto: http://ajuntament.barcelona.cat/economia-social-solidaria/ca/que-es-leconomia-social-i-solidaria / Gzz CC.by-sa 3.0 https://commons.wikimedia.org/wiki/File:H%C3%B4pital_Nestl%C3%A9_3.jpg

Estat:
Serveis i gestió públics

L'economia. Què persegueix?

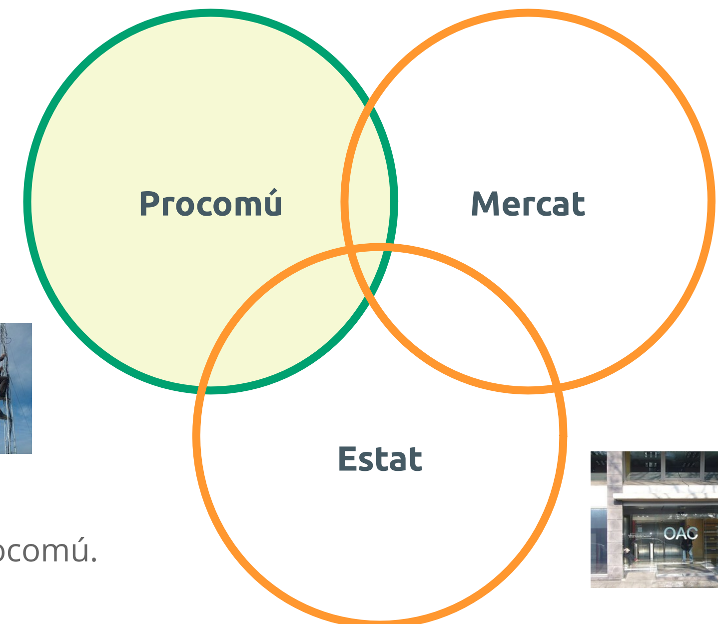
Satisfer les necessitats de les persones

Maximitzant el lucre privat > mercat capitalista · marc normatiu liberal

Amb equitat de totes les parts i sostenible (economia solidària)
> mercat social (transaccions justes)
> procomú (autoproducció, autoproveïment, autogestió)
> servei públic universal (serveis garantits per a tothom)

Procomú:
Un *tercer model* econòmic, diferent al mercantil i l'estatal.

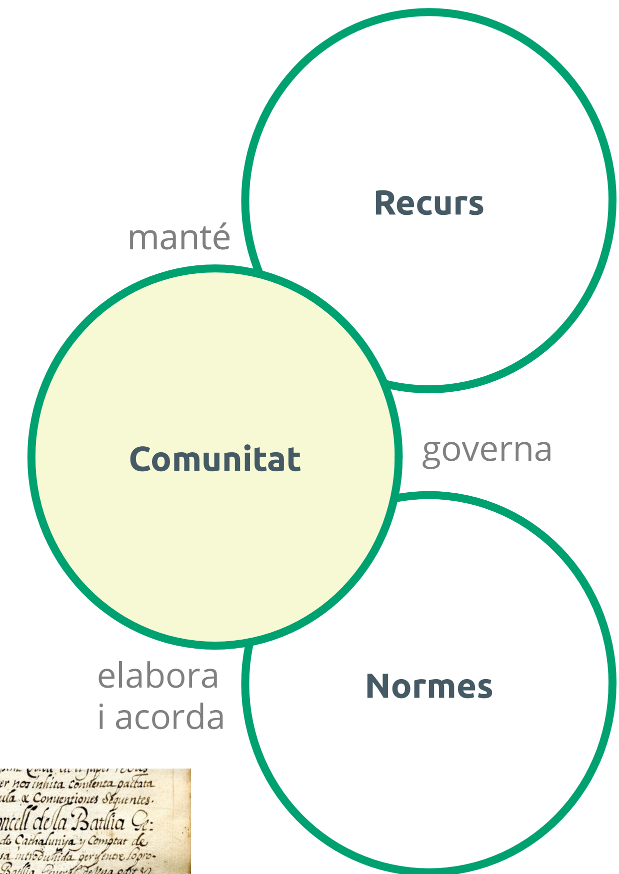

Elinor Ostrom
Nobel economia 2009 per la seva investigació sobre el procomú.
Distingeix 3 models econòmics: mercat, estat i procomú.
Els individus d'un grup poden intervenir a definir la governança, les regles de la seva interacció entorn el recurs procomú que comparteixen.

> Model socio-econòmic procomú

Procomú=
Un *recurs* compartit
+ Una comunitat de persones
+ Unes normes acordades col·lectivament

"... cuando hablamos de bienes comunes aludimos a un recurso, pero también a las normas que regulan su uso y, sin duda, a la comunidad activa que en la práctica elabora tales normas y a la fuerza de trabajo necesaria para mantener el recurso y su gobernanza..."

Rubén Martínez et al. La Hidra 2016

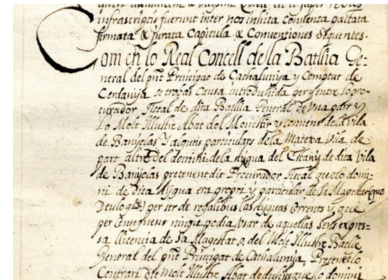
Estany de **Banyoles**.

Aigües d'ús comunal.
Foto: Ajuntament de Banyoles CC-by 2.5

Gent de Banyoles que en fa ús.
Foto: Plaça dels Turers, s.XIX. Domini públic

Regulació de l'ús.
Document de *Concòrdia sobre les aigües* de l'Estany de Banyoles, 1685.

+Info Banyoles

(*) **[pro]comú**
> profit comú
Sinònims: comú, empriu, bé comunal, béns comuns

> El procomú tradicional

LA COMUNIFICADORA
programa d'impuls de l'economia col·laborativa procomú

Bosc comunal d'Irati. Monte Aezkoa Cedit a l'estat el 1784, retornat el 1982.
Foto: Joxemai CC-by-saa 4.0

Forn comunal de **Capafonts**.
Foto: © Ticnet.cat

Alberg ramader de la Cañada Real (Saucedilla, Cáceres)
Foto: Lito Encinas CC.by-sa 3.0

Les «cañadas» són les rutes transhumants ibèriques i la «mesta» és la institució que organitza la transhumància i governa les «cañadas».

> Model socio-econòmic procomú

Foto: (c) Garret Hardin Society
Cita art.32 LPI · Font:
garretthardinsociety.org

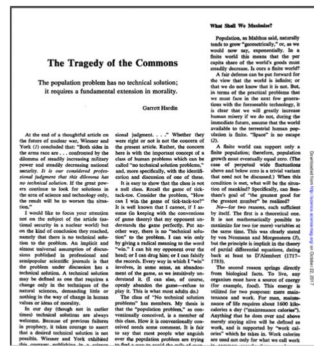
Garret Hardin:

The Tragedy of the Commons (1968)

Recurs d'accés obert
+ actitud egoista
= esgotament del recurs

Demostració amb model simulat de camps de pastura

No té en compte la capacitat d'arribar a acords de regulació d'ús

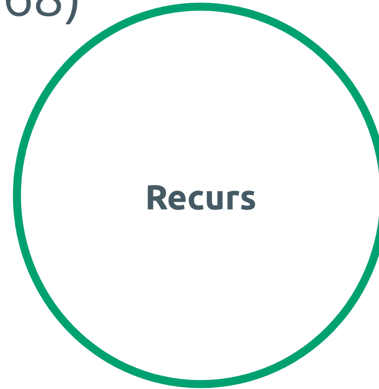

The Tragedy of the Commons

The population problem has no technical solution; it requires a fundamental extension in morality.

Garrett Hardin

What Shall We Maximize?

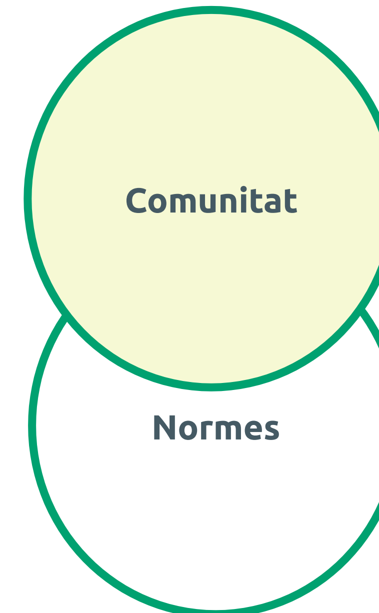

Foto: Holger Motzkau 2010,
Wikimedia Commons (cc-by-sa-3.0)

Elinor Ostrom:

Governing the Commons (1990)
The Evolution of Institutions for Collective Action

Recurs compartit
+ comunitat amb
normes acordades
= sostenibilitat del recurs

Estudi de centenars de casos reals amb sostenibilitat de llarga durada
Gestió de pesca a Filipines, recol·lecció cautxú a l'Amazones, gestió comunal dels prats, rius i boscos a Suïssa des del segle XIII, comunitats de regants al País valencià, ...

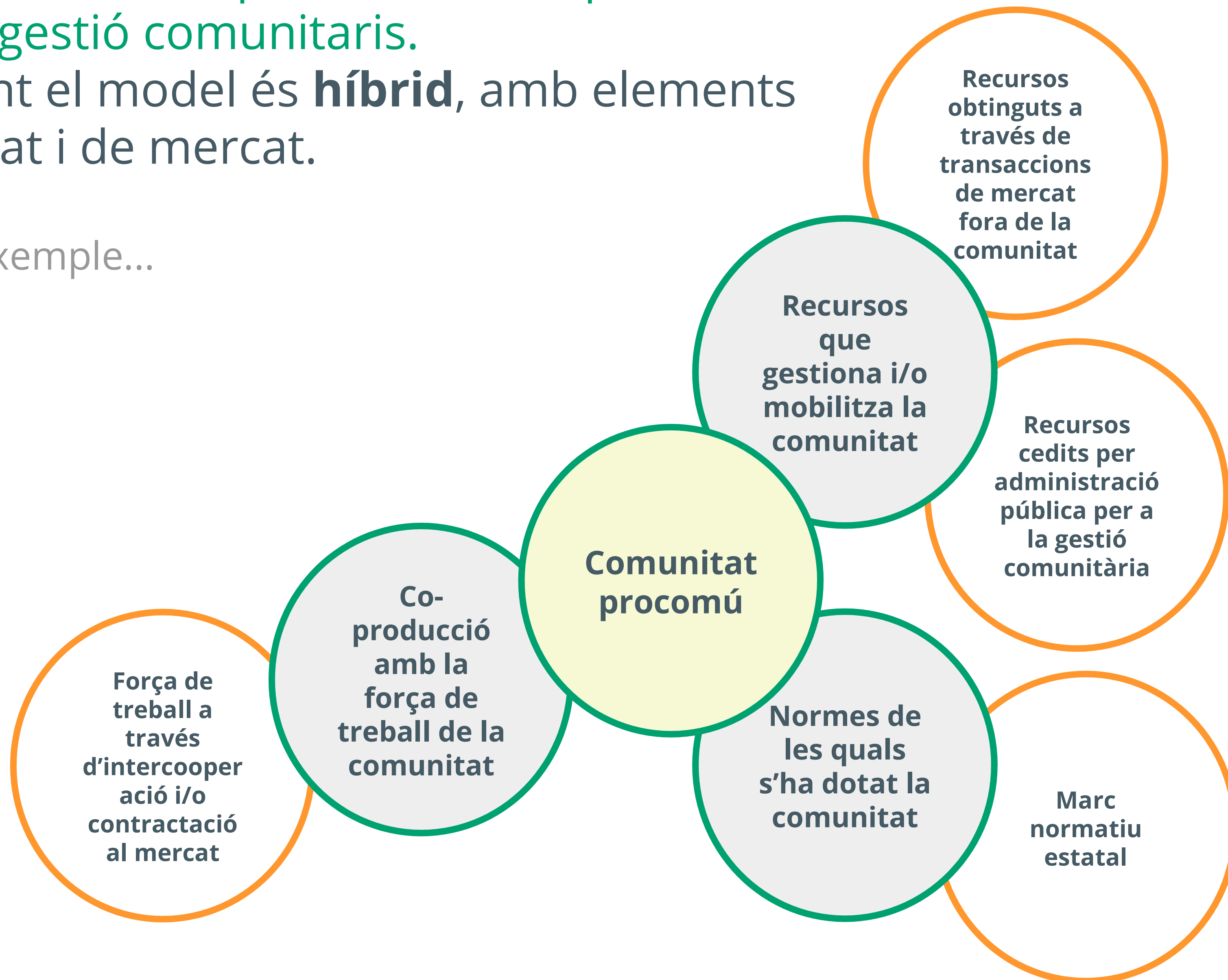
Els individus d'un grup poden contribuir a definir-ne la **governança**: les regles de la seva interacció al voltant del recurs comú que comparteixen

> Model socio-econòmic procomú

LA COMUNIFICADORA
programa d'impuls de l'economia col·laborativa procomú

Procomú: autoproducció, autoproveïment i autogestió comunitaris.
Sovint el model és **híbrid**, amb elements d'estat i de mercat.

Per exemple...

Ajuntament de Barcelona · Barcelona Activa · femPROCOMUNS · Lab COOP

> Context històric del procomú

Economies comunitàries
Significatives en diferents contextos socials i geogràfics
Principal forma de sosteniment de diverses comunitats
Convivint i/o en conflicte amb altres models econòmics

Erradicació/marginalització
Tancament dels camps, desamortitzacions (Mendizabal, Madoz)
Emergència estat-nació liberal, propietat privada
Anul·lació dels drets d'aprofitament, proletarització dels camperols.
Diferenciació sexual del treball

Cooperativisme
Associacionisme obrer, caixes de resistència
Mutualització, ajuda mútua, cooperatives

Procomuns digitals
Desplegament d'internet, coneixement lliure, tecnologies lliures. Producció P2P.

Cooperativisme obert i de plataforma. Cooperatives multistakeholders. **Autogestió comunitària. Lluites i auto-organització laboral i veïnal** contra el capitalisme extractiu de plataforma. Debat sobre regulació.

Salt en el temps

XVIII | XIX | darrer terç XX | XXI | Crisi 2008 | Present

Pràctiques de compartir
Comuns urbans i plataformes de compartir

Capitalisme extractiu de plataforma
Privatització dels espais d'intercanvi, de col·laboració i del compartir

> El procomú digital i de coneixement

LA COMUNIFICADORA
programa d'impuls de l'economia col·laborativa procomú

darrer terç XX

XXI

Desplegament d'internet, coneixement lliure, tecnologies lliures. Producció P2P.

1973-78 | 1984 | 1991 | 2001 | 2002 | 2004

Llicències lliures i obertes

Les 4 llibertats

- llibertat 0 d'utilitzar
- llibertat 1 per estudiar
- llibertat 2 per fer i redistribuir còpies
- llibertat 3 per fer canvis i millores

GNU 1984
GPL, GFDL, AGPL

creative commons 2002

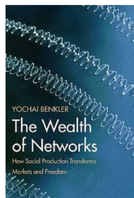
Característiques

Immaterial, replicable:
> Programari
> Obres culturals
(textos, imatges, audiovisuals)
> Cartografia
> Bases de dades

Material, replicable
> Hardware i disseny obert

(Quasi) il·limitat:
> Té límits en la seva base física
(infraestructures, energia)

Foto: Joi Ito, CC-BY

The Wealth of Networks.
How Social Production Transforms Markets and Freedom (2006)

Yochai Benkler
Professor Universitat de Harvard

Contramodel corporatiu

1911 | 1975 | 1976 | 1998

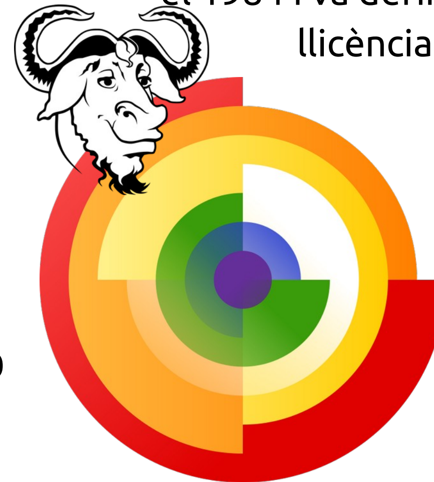
Identifica: **producció entre iguals basada en el procomú**
> desplaça l'equilibri de poders entre mercat, estat i societat civil
> producció entre iguals es situa al centre de l'economia

Pel caràcter obert del procomú digital:
> «subjecte» de la governança no és estable

Llicència: permís públic que acompanya una obra i que permet a qualsevol exercir:

- la **llibertat 0 d'utilitzar** l'obra i gaudir dels beneficis del seu ús
- la **llibertat 1 per estudiar** l'obra i aplicar el coneixement adquirit amb ella
- la **llibertat 2 per fer i redistribuir còpies**, totals o parcials, de la informació o expressió
- la **llibertat 3 per fer canvis i millores**, i per distribuir les obres derivades

Richard Stallman va iniciar el projecte GNU el 1984 i va definir la llicència GPL

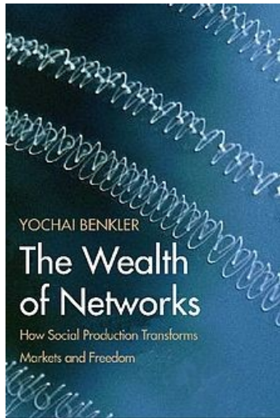

Erik Möller va impulsar el 2006 la definició consensuada "Freedom defined"

Vegeu: [Freedom defined]

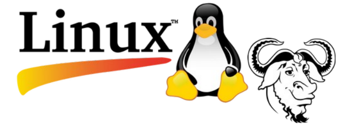
Imatges: Creative Commons CC-by | JericoDelayah CC-by-sa

Yochai Benkler: The Wealth of Networks

How Social Production Transforms Markets and Freedom (2006)

La riquesa de les xarxes.
Com la producció social transforma els mercats i la llibertat

- La **Producció entre iguals basada en el procomú** desplaça l'equilibri de poders entre mercat, estat i societat civil > 3er model
- El **caràcter obert** dels procomuns digitals, fa que **no sigui fàcil definir un «subjecte» concret i estable sobre el qual recauria la governança**.
  - En **Ostrom**, el procomú es refereix a un **model de governança del recurs**
  - Benkler se centra en el **caràcter obert i lliure de les relacions**.
- Per capgirar el domini dels models corporatius en l'evolució de la producció social cal tornar a models FLOSS.

Yochai Benkler, CC BY-NC-SA
Foto by Joi Ito, CC BY

> El procomú urbà

Germanetes (Barcelona)

La Flor de Maig (Barcelona)

Espai de l'Immigrant (Barcelona)

2017
Comuns urbans patrimoni ciutadà

COMUNS URBANS PATRIMONI CIUTADÀ

Marc conceptual Jurídic i propostes normatives

Febrer 2017

El nou govern de la ciutat de Barcelona aposta per l'impuls d'un programa de desenvolupament dels comuns urbans. Una aposta que passa pel reconeixement de l'existència d'un Patrimoni Ciutadà a través del qual es pot donar suport, impulsar i consolidar processos d'acció comunitària i explorar nous models de governança sota principis d'autonomia i sostenibilitat, i que facilita la proposta de polítiques públiques que parteixin de les demandes territorials i de les organitzacions socials.

El context de proliferació de pràctiques comunitàries diverses ha empès al llarg dels darrers anys a l'Ajuntament de Barcelona a prendre posicionament i desenvolupar normatives i accions envers a aquestes pràctiques, essent les principals iniciatives municipals existents: Gestió Cívica, Pla Buits i convenis de cessió d'ús d'espais municipals (Pla Locals i altres accions).

Actualment es veu necessari avaluar aquestes iniciatives concretes i aprofundir en la definició i construcció de noves formes d'institucionalitat que abordin de forma més integral la relació entre institució i comuns urbans, permetent o fomentant una gestió més democràtica, efectiva i transparent d'aquests darrers.

L'objectiu és generar una proposta de marc conceptual i normatiu que defineixi com la institució ha d'acompanyar aquestes pràctiques comunitàries, així com definir quin ha de ser el retorn d'aquestes pràctiques i sota quins criteris de transparència, equitat i democràcia.

Ex Asilo Filangieri (Nàpols)

Guifi.net (Catalunya)

> Capitalisme de plataforma
> Economia extractivista *

XXI

Corporacions internacionals i **startups** que cotitzen en borsa co-opten les pràctiques del compartir **concentrant i privatitzant el valor generat**.

Erosionen drets humans i social.
Comercien amb les dades personals.
Impacten sobre les economies locals.

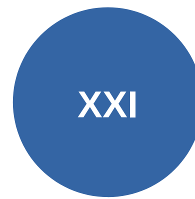

2005	2008	2009	2013
amazon mechanical turk (beta) Artificial Artificial Intelligence	airbnb	UBER	deliveroo

* L'extractivisme s'entén tradicionalment com l'extracció intensiva de recursos naturals del planeta per obtenir lucre al mercat; el concepte es pot estendre a l'economia que, enlloc de produir valor, l'extreu del produir per la societat, per exemple de la col·laboració o les dades.

> Economia col·laborativa

LA COMUNIFICADORA
programa d'impuls de l'economia col·laborativa procomú

> *des de l'economia solidària*

> *model procomú, mancomunat i de mercat social*

> *Re-inventar el cooperativisme com a instrument societari pel procomú*

Cooperativisme obert

Josef Davis Coates, "Open Co-ops: Inspiration, Legal Structures & Tools" (2014)
A.M.Utratel, S. Troncoso"From platform cooperativism to open cooperativism." (2019)

- **Missió** orientada al **bé comú** (social i ambiental) als **estatuts**
- Cooperatives que incloguin **tots els actors implicats** en la seva **governança**; que siguin socialment **inclusives** i actives en la incorporació de drets.
- Producció de **béns comuns oberts**, materials i immaterials
- **P2P** per reduïr costos de producció entre **cooperatives en xarxa** articulades política i socialment a **escala mundial**

Cooperativisme de plataforma

Trebor Scholz, "Ours to hack and to own" (2016)

- Desafiar el moviment cooperatiu perquè aprofiti les oportunitats de l'economia de la plataforma
- i desafiar l'economia de la plataforma per superar la seva obsessió amb els beneficis a curt termini per a pocs avantatjats.

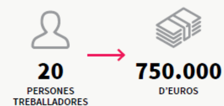
Ajuntament de Barcelona | Barcelona Activa | femPROCOMUNS | Lab COOP

Abast i composició

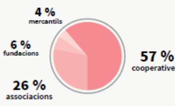
IMPLICACIÓ

PERFIL MITJÀ D'ORGANITZACIÓ

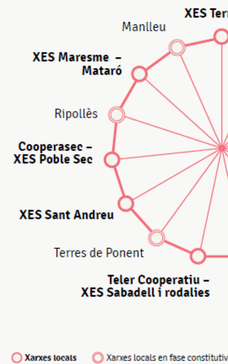

TIPUS D'ORGANITZACIÓ

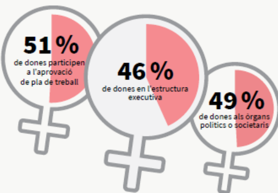
el mercat social català 2017

Les xarxes lo

Criteris de funcionament

PARITAT

* Segons les dades de les 144 organitzacions que han fet el balanç social

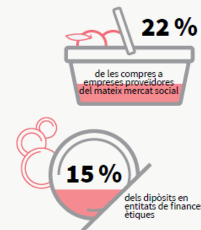
BENESTAR LABORAL

Valoració de la qualitat laboral de les persones treballadores:

*Segons l'opinió expressada pel 46% de les persones treballadores

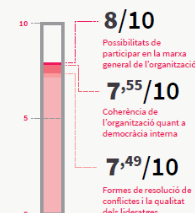
COMPROMÍS SOCIAL

*Segons les dades de les 146 organitzacions que han fet el balanç social

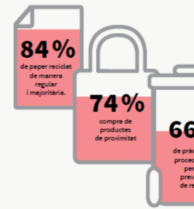
DEMOCRÀCIA

Valoració de la democràcia interna de les persones treballadores:

*Segons l'opinió expressada pel 46% de les persones treballadores

COMPROMÍS AMBIEN

* Segons les dades de les 146 organitzacions que han el balanç social

Què entenem per mercat social?

(...) Una xarxa de producció, distribució i consum de béns i serveis (els fluxos), que funciona amb criteris democràtics, ecològics i solidaris en un territori determinat, i que està constituïda, tant per empreses socials com per consumidors individuals i col·lectius, com són ajuntaments, escoles, etc. (els nodes).

García, J. (2002). «Objectiu: mercat social». *Nexe*, núm. 9.

Què és la intercooperació?

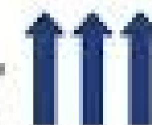
La creació de llaços en xarxa per construir mercat social més enllà de la relació estricta entre client i proveïdor, és a dir, no es tracta solament d'una col·laboració sinó d'un procés de construcció conjunta de relacions econòmique cooperatives des d'una perspectiva de transformació soc

FAIR USE IN THE U.S. ECONOMY
2017 EDITION

Tendeix a distribuir millor el valor creat col·lectivament amb els agents implicats i les comunitats; també és més inclusiva cap a l'equilibri de gènere i la diversitat.

Foto:
[Todd Huffman](#)
CC-by 2.0

Foto: Miguel Gil CC.by 2.0

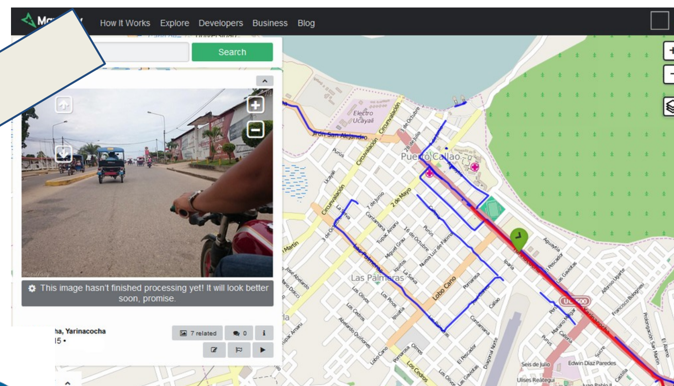

Haití

2004

Incrustar mapes
Crear i actualizar traçats
Aportar imatges

Wikipedia & sisters: utilitzar i contribuir

LA COMUNIFICADORA
programa d'impuls de l'economia col·laborativa procomú

Foto: Ralf Roletschek CC-by-sa 3.0

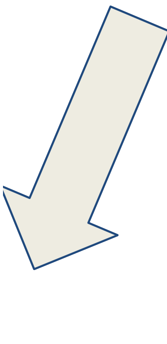

Utilitzar
> Continguts
> Dades
> Imatges

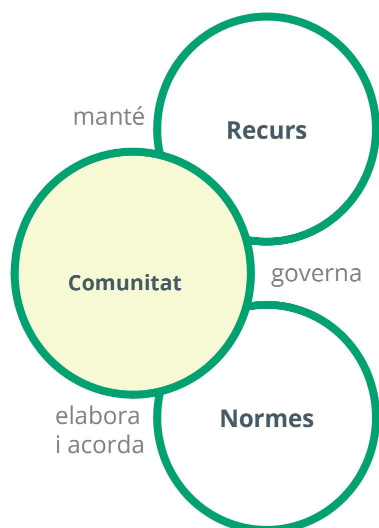
Aportar
> Continguts
> Dades
> Imatges

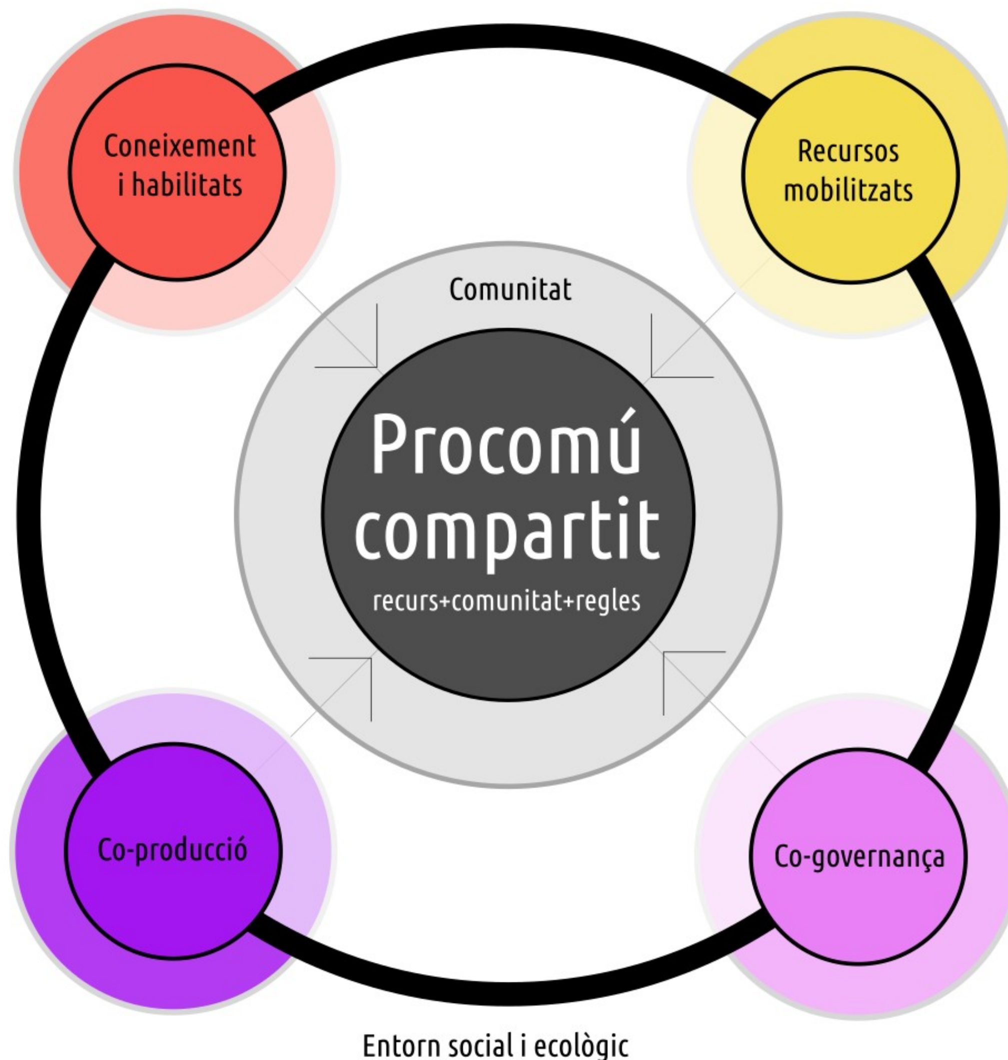
> Model de sostenibilitat procomú

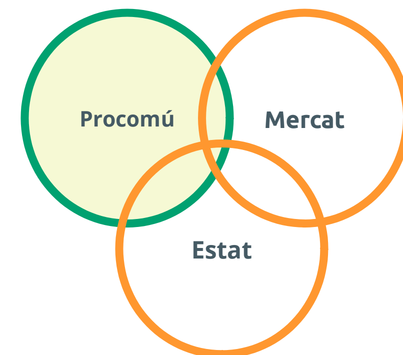
LA COMUNIFICADORA
programa d'impuls de l'economia col·laborativa procomú

> **5 pilars:** fil conductor del programa

> Eina de treball per explorar dimensió procomú i construir sostenibilitat

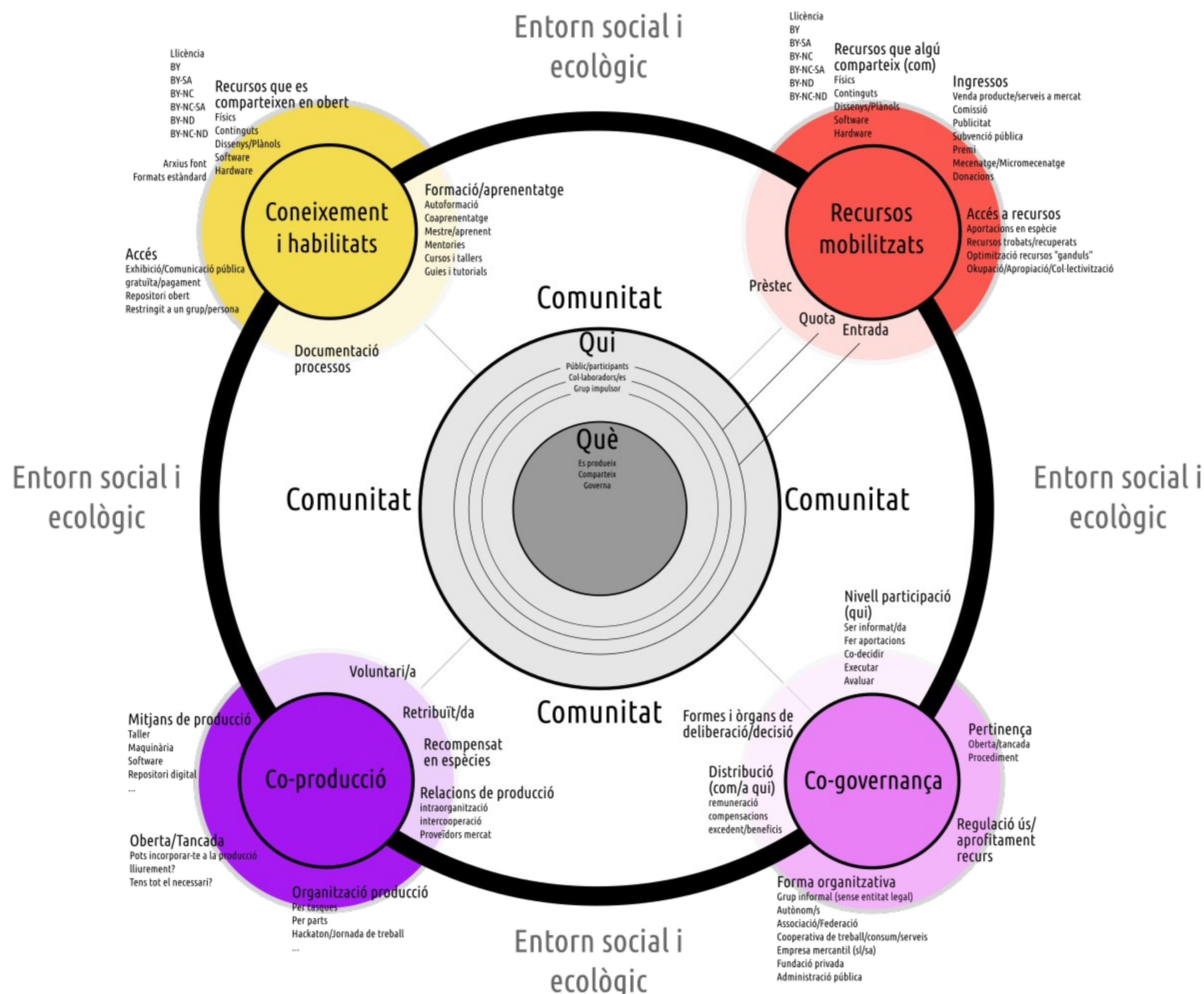

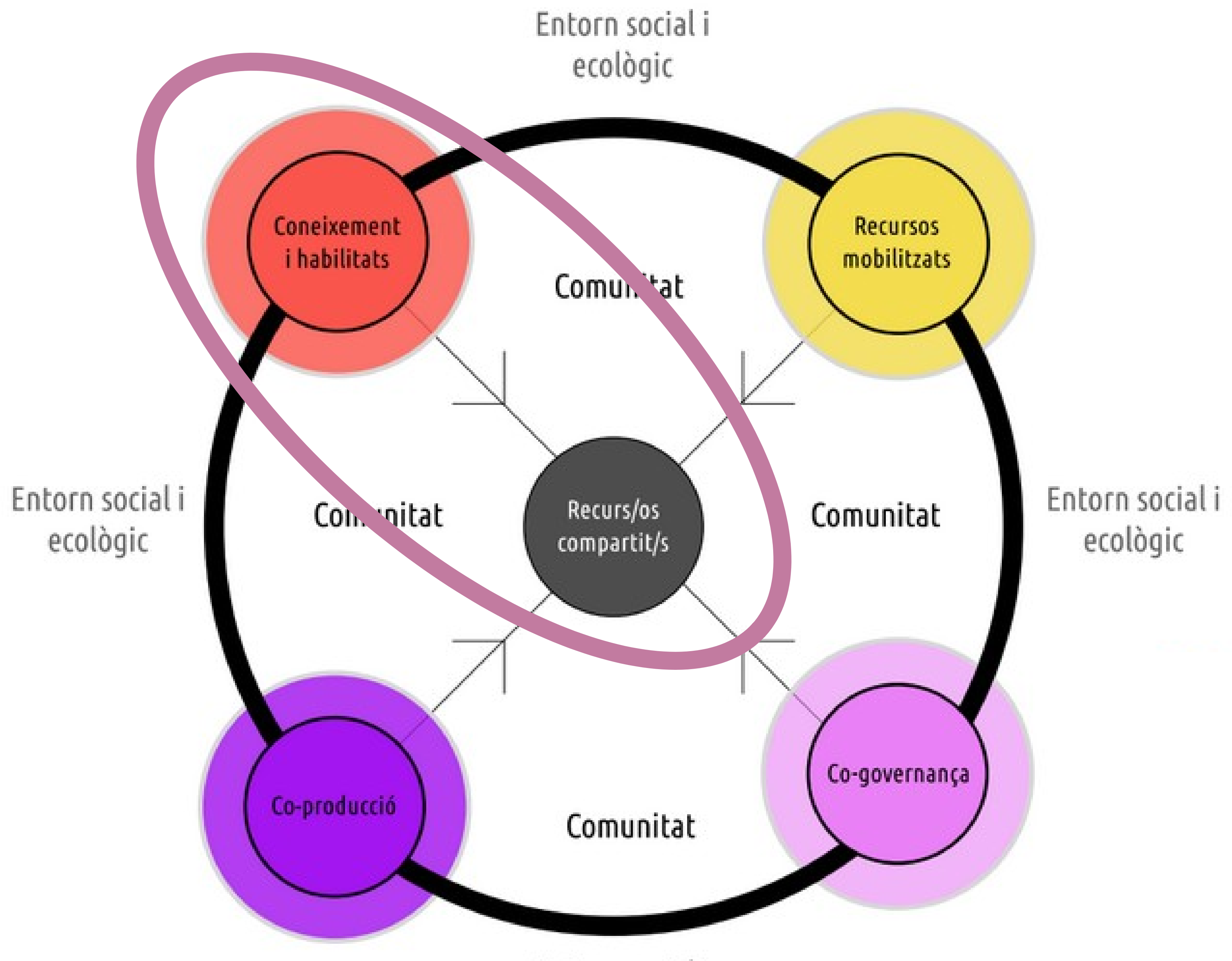
> Model de sostenibilitat procomú

LA COMUNIFICADORA
programa d'impuls de l'economia col·laborativa procomú

> **5 pilars:** fil conductor del programa

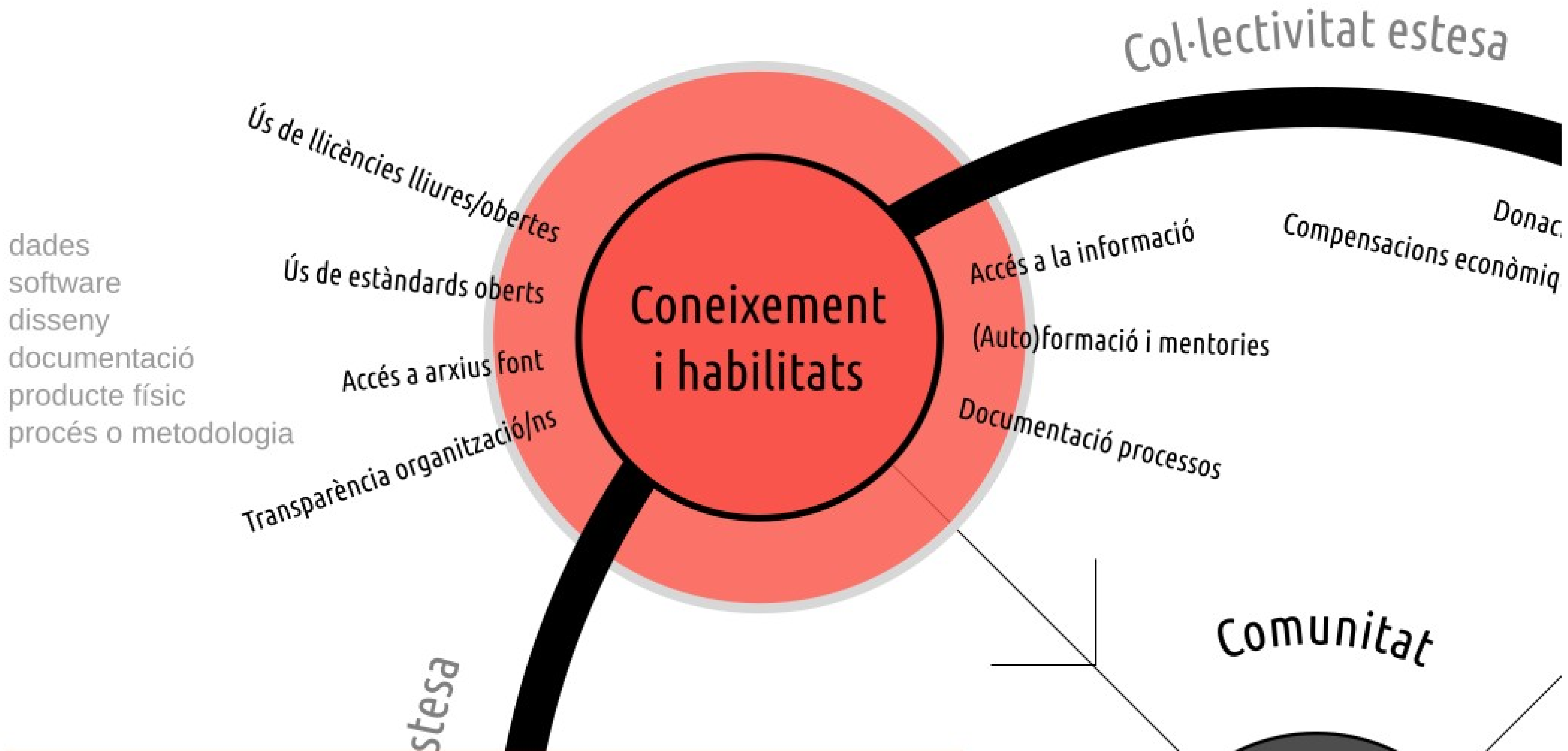
> Eina de treball per explorar dimensió procomú i construir sostenibilitat

Entorn social i
ecològic
Coneixement
i habilitats
Recursos
mobilitzats
Entorn social i
ecològic
Recurs/os
compartit/s
Comunitat
Entorn social i
ecològic
Co-producció
Co-governança
Comunitat

> Allò que cal compartir per sostenir la comunitat
> Allò que cal compartir per sostenir el recurs comunitari
> Allò que cal compartir per sostenir les societats humanes

dades
software
disseny
documentació
producte físic
procés o metodologia

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Activa
femPROCOMUNS
Lab COOP

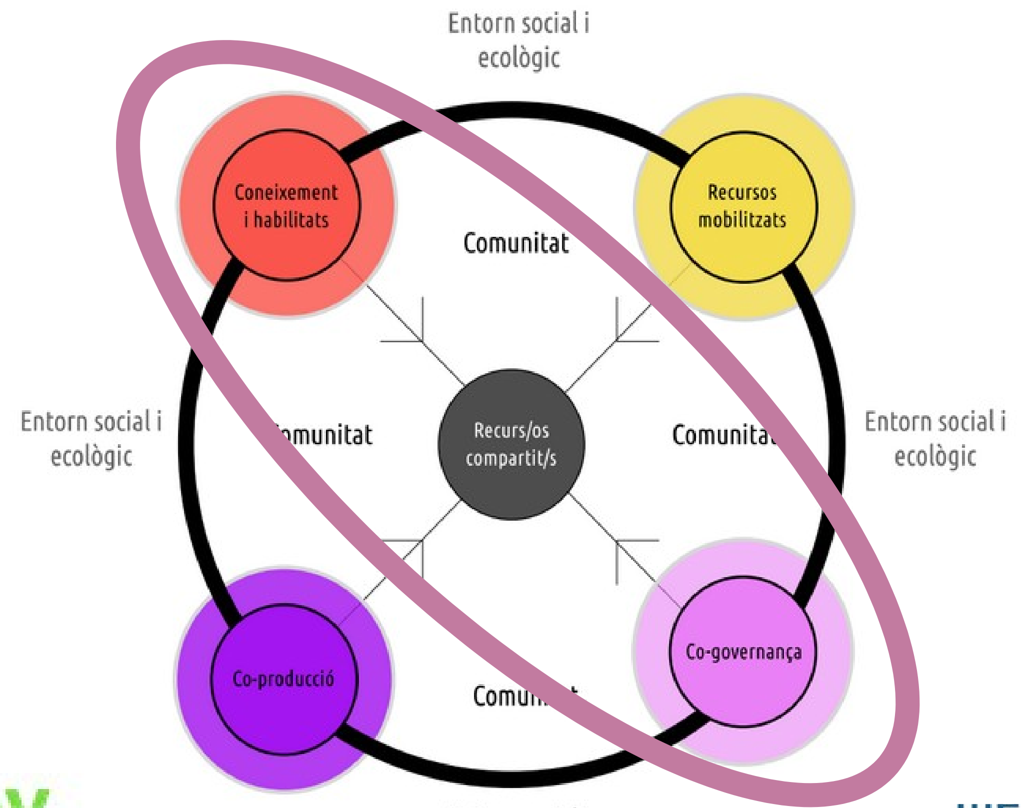
> Compartir + Co-governar

Ser replicables + Ser...
Transparents
Honestos
Participatius
Democràtics

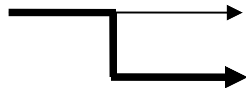

> Compartir + Co-governar

Ser **replicables**

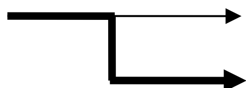
Casos de **fork** (bifurcació)

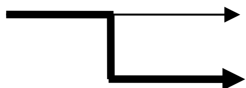

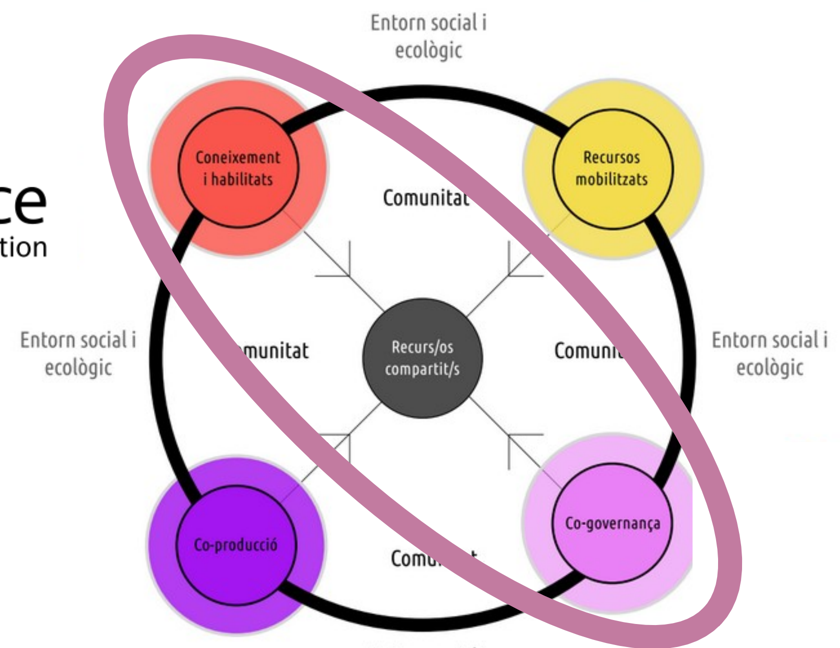

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Activa

femPROCOMUNS

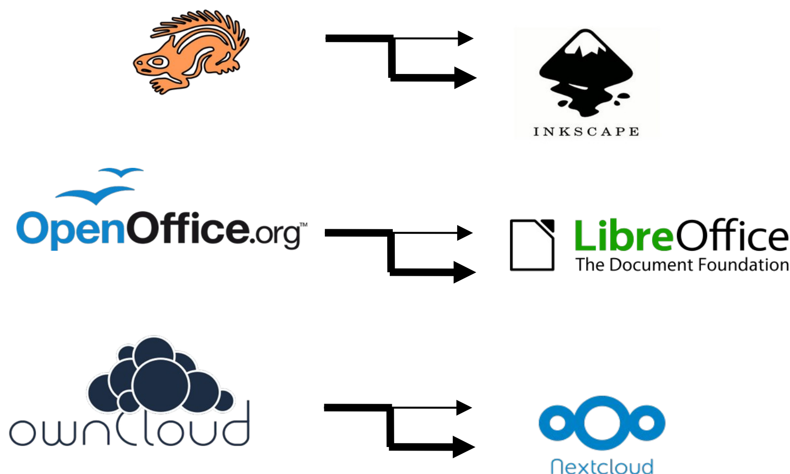
LabCOOP

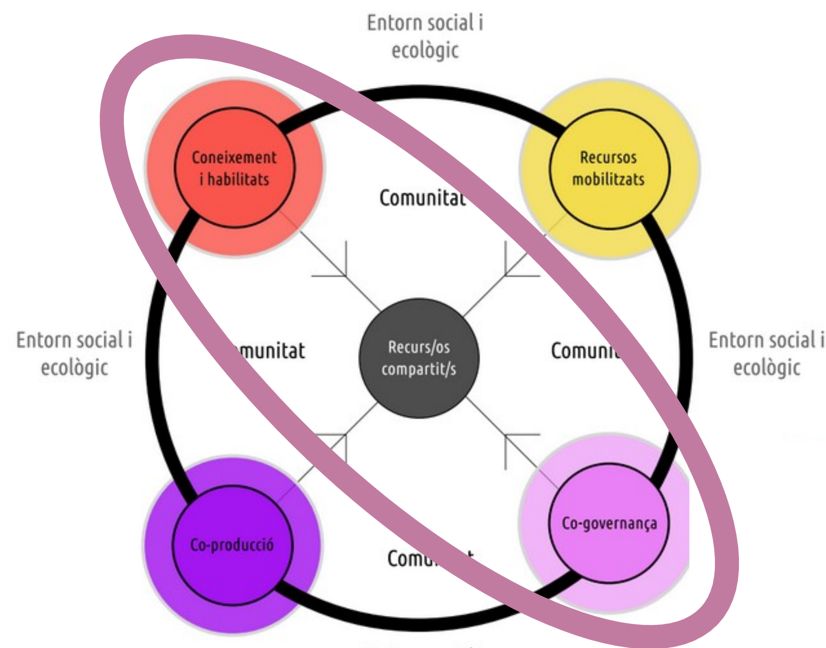
> Compartir + Co-governar

Un eix clau de la sostenibilitat procomú

La possibilitat de rèplica, la no-dependència del proveïdor de la plataforma, determina la distribució de poder entre la comunitat, **és poder per a la comunitat enlloc de poder sobre la comunitat.**

Casos de **fork** (bifurcació)

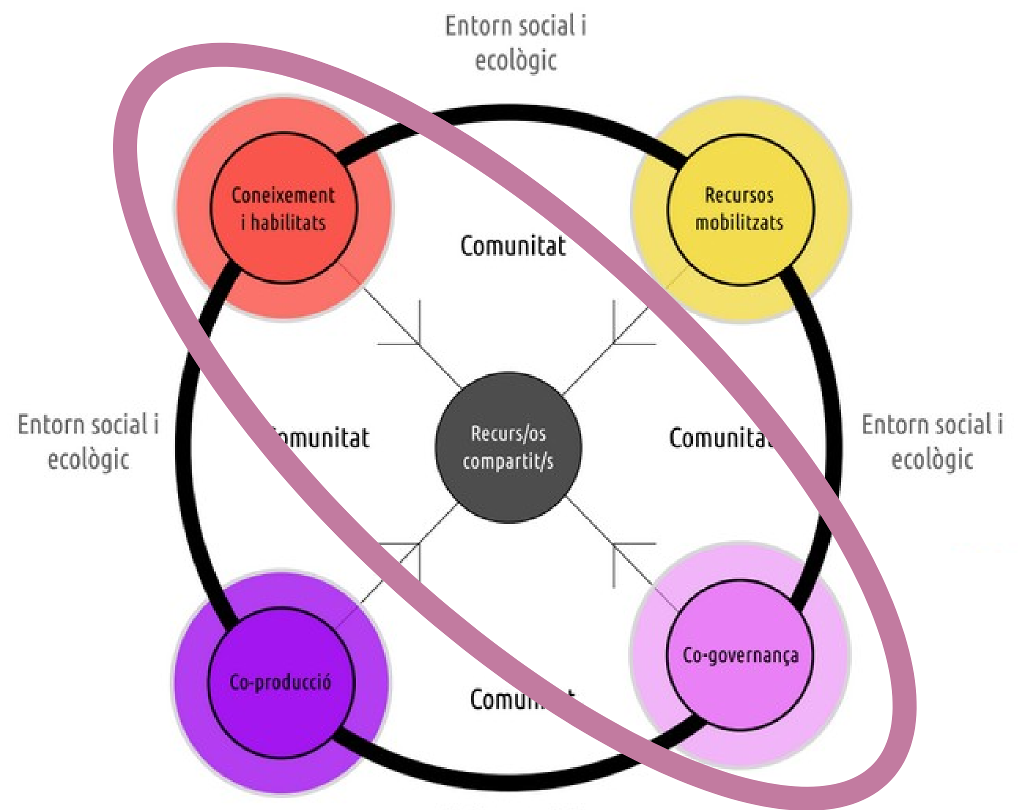
> Compartir + Co-governar

Un eix clau de la sostenibilitat procomú

La **no-dependència** incentiva la **honestedat, transparència, participació i democràcia**.

En cas de **conflicte** força a la **negociació** i la cerca de **consensos**.

Que part de la comunitat pugui **migrar i refundar** el projecte és una oportunitat per fomentar la **cohesió i la confiança**.

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Activa
femPROCOMUNS
Lab COOP

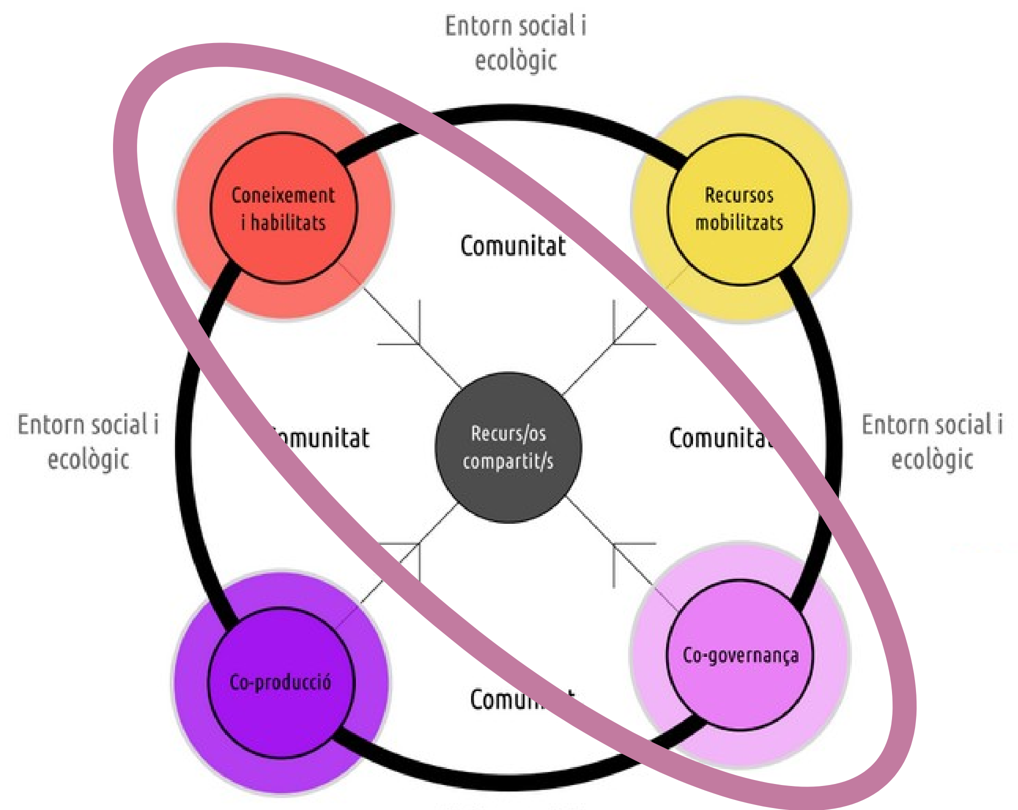
> Paradoxa del dictador benavolent

Jerarquies acceptades quan la rèplica és possible

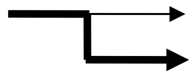
Es permet una **posició jeràrquica i d'autoritat** que pot ser retirada. La comunitat té **condicions de llibertat** per de-sotmetre's.

Es pot donar en estadis inicials, generalment un fundador amb molt pes en el primer cicle d'activitat.

Si el projecte madura aquesta figura **es desvesteix de funcions**, pot quedar de forma simbòlica.

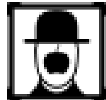

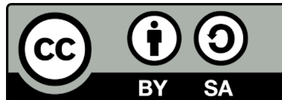
Ajuntament de Barcelona
Barcelona Activa
femPROCOMUNS
Lab COOP

Quan Wikipedia no es va bifurcar

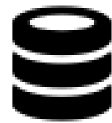

<code>

Wikimedia Downloads

If you are reading this on Wikimedia servers, please note that we have rate limited downloaders and we are capping the number of per-ip connections to 2. This will help to ensure that everyone can access the files with reasonable download times. Clients that try to evade these limits may be blocked. Our mirror sites do not have this cap.

Data downloads

> The Wikimedia Foundation is requesting help to ensure that as many copies as possible are available of all Wikimedia database dumps. Please **volunteer to host a mirror** if you have access to sufficient storage and bandwidth.

Database backup dumps
A complete copy of all Wikimedia wikis, in the form of wikitext source and metadata embedded in XML. A number of raw database tables in SQL form are also available.
These snapshots are provided at the very least monthly and usually twice a month. If you are a regular user of these dumps, please consider subscribing to xmldatadumps-l for regular updates.

Mirror Sites of the XML dumps provided above
Check the complete list.

Static HTML dumps
A copy of all pages from all Wikipedia wikis, in HTML form.
These are currently not running.

DVD distributions
Available for some Wikipedia editions.

Backup dumps of wikis which no longer exist
A complete copy of selected Wikimedia wikis which no longer exist and so which are no longer available via the main database backup dump page. This includes, in particular, the Sept. 11 wiki.

Analytics data files
Pageview, Mediacount, Unique, and other stats.

Other files
Image tarballs, survey data and other items.

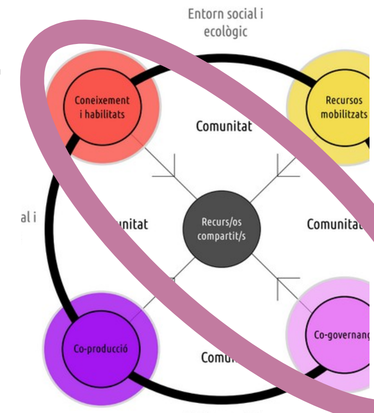
Kiwix files
Static dumps of wiki projects in OpenZim format

Dataset collection at the Data Hub (off-site)
Many additional datasets that may be of interest to researchers, users and developers can be found in this collection. These data sets are not officially supported and may not be up to date.

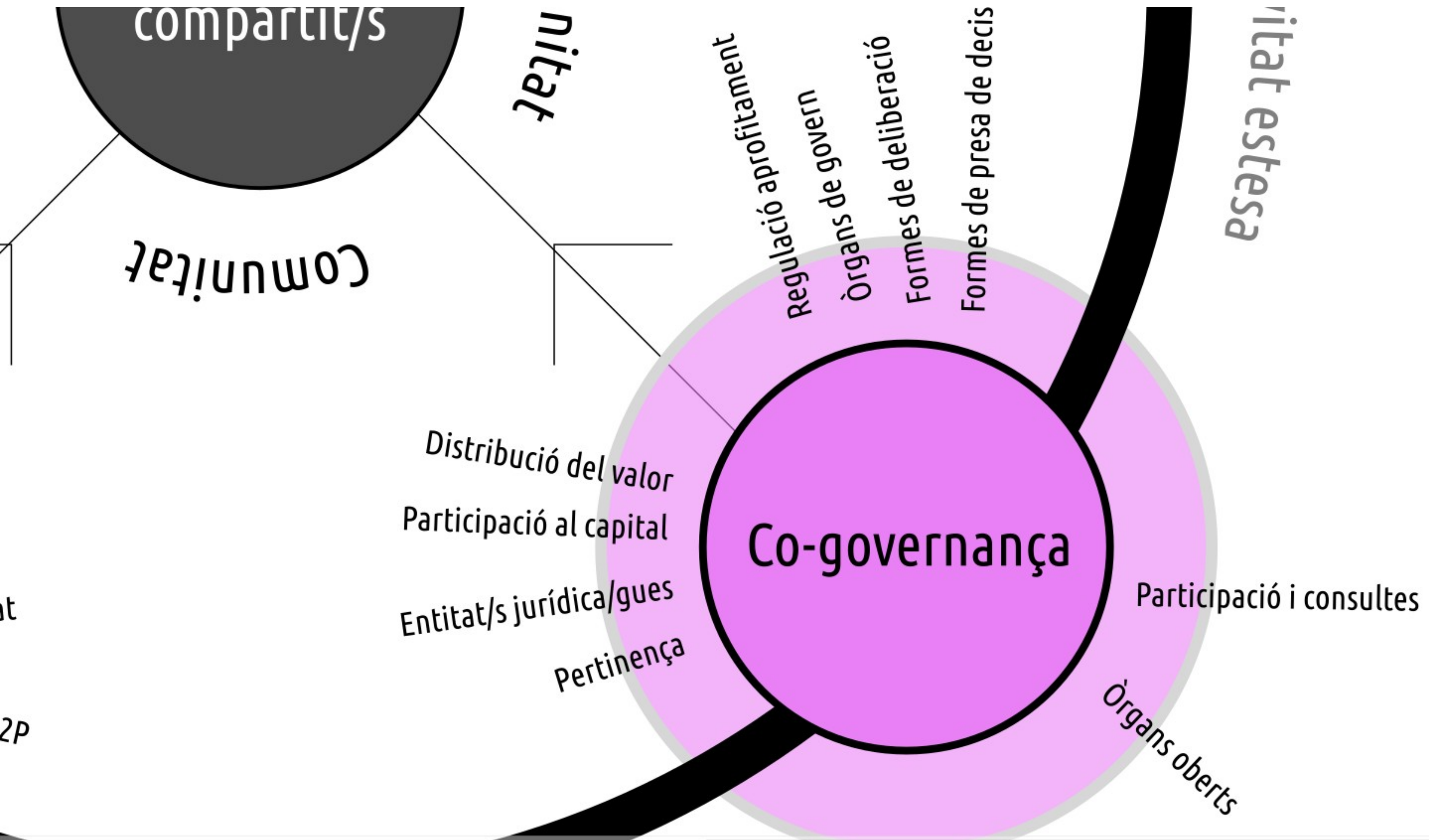

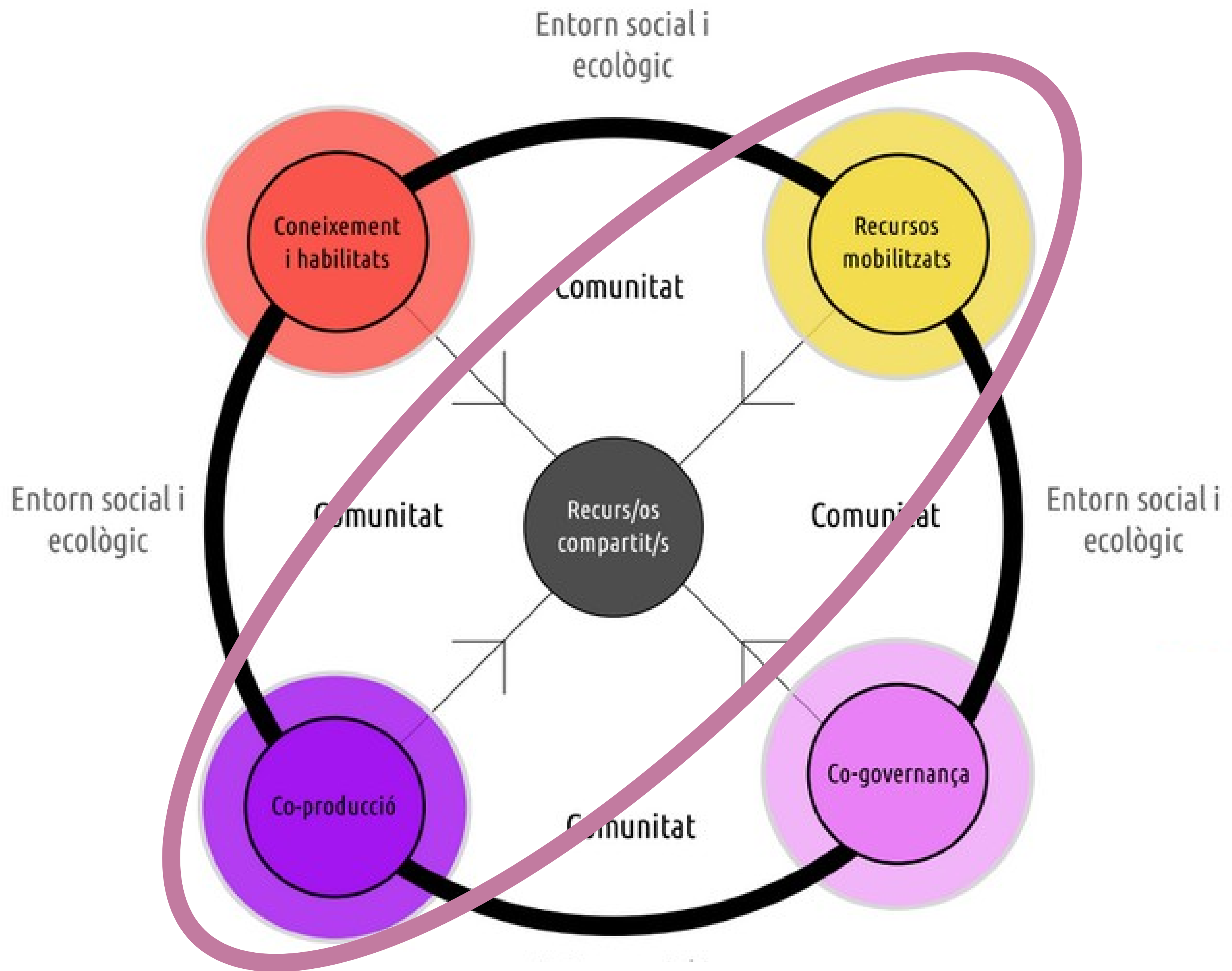
WIKIMEDIA
DEUTSCHLAND

> Valors que compartim. Transparència. Com decidim. Com repartim el poder, la propietat i el valor generat.

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Activa
femPROCOMUNS
Lab COOP

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Activa
femPROCOMUNS
Lab COOP

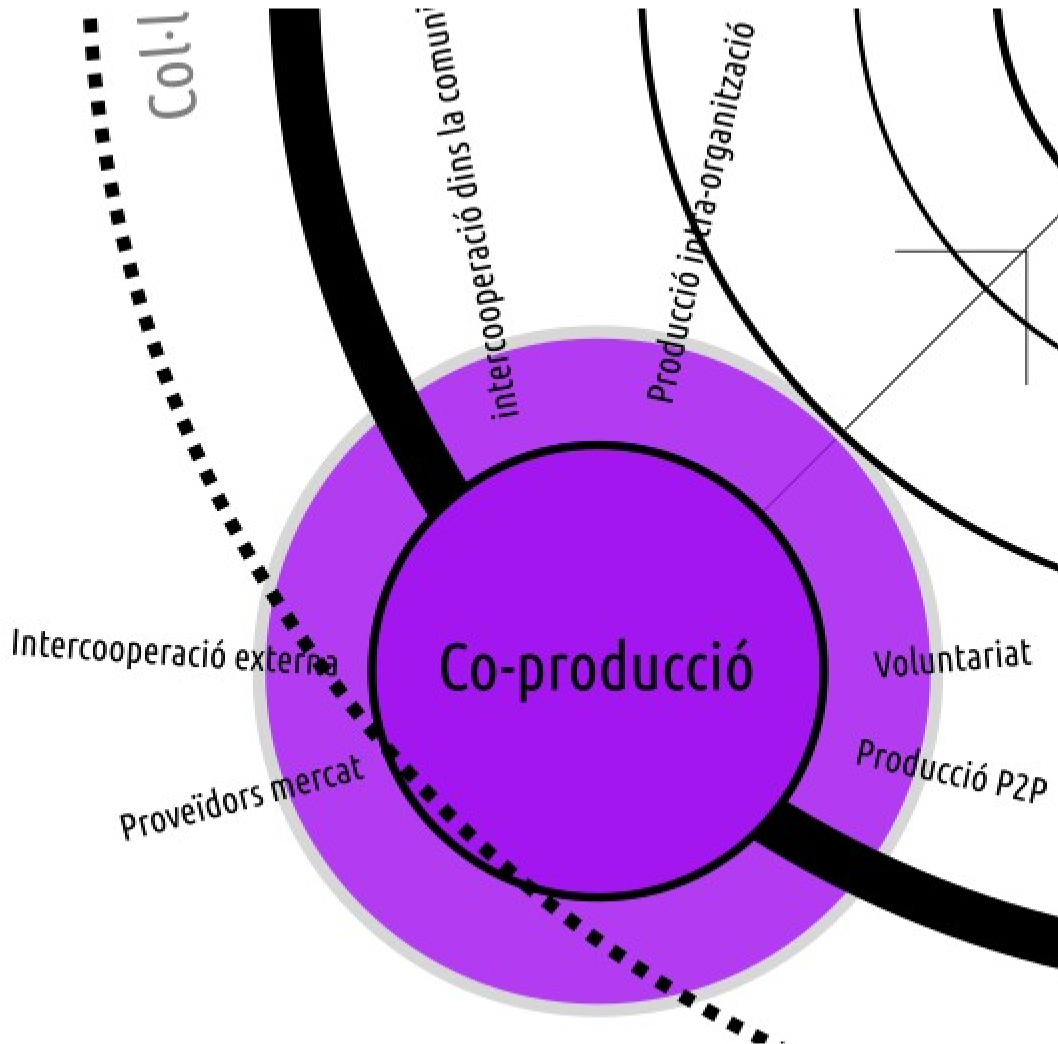

Recursos mobilitzats
Crowd/match/funding
Prèstecs
Donacions
Ingressos per venda a mercat
Ingressos per serveis a mercat
Ingressos per publlicitat
Aportacions en espècie
Donacions internes
Compensacions econòmiques internes
Quotes periòdiques
Retenció percentatge retribució
Compartir costos
Optimizació recursos gandules
ctivitat estesa
ries
omunitat
Recurs/os
Comu
Col·lecti
suo

> Models de negoci vs. Models d'ingresos i recursos

EMPRESA CONVENCIONAL -> Model de negoci
Objectiu: maximització de beneficis (vendes i creixement)
Valor principal: econòmic, laboral
Usuàries finals: són considerats clients, estan al final de la cadena de valor

PROJECTE PROCOMÚ -> Model de recursos mobilitzats
Objectiu: maximitzar la missió i construir la visió
Valor principal: procomú, social
Usuàries finals: estan al centre, són part de la co-creació, la co-producció i la governança

>La producció: qui la fa, sota quines condicions i per què

Models de producció:

- **Intra-organització** (contracte laboral, jeraquia)
- Amb **proveïdors** en el **mercat**
- **P2P, col·laborativa** en condicions d'igualtat i de forma lliure
- **Intercooperació**, entre actors (coops) de l'ecosistema

Motivacions: per què ho fem?

Les persones contribuidores tenen motivacions molt diverses per contribuir a una comunitat de programari lliure.

- per resoldre una necessitat pròpia
- per plaer
- per aprendre
- per ajudar a altres
- per ensenyar als companys
- per guanyar reputació
- per obtenir feina
- per guanyar-se la vida (retribució econòmica o en espècies)

Eines per l'auto-organització

- Deixar traces perquè persones interessades es puguin incorporar en tot moment
- Transparència interna
  - Governança
  - Comptabilitat
  - Tasques
  - Canals de comunicació i participació

- Estructura d'organització adient
  - nucli / col·laboradores / comunitat

The Things Network Catalunya

- **Fase I** (2015-2017): sense intercanvi de diners, amb trobades bimensuals aprox per reunir persones interessades, crear xarxa social, definir la missió compartida i el projecte en Catalunya.
- **Fase II** (2018): finançament públic i privat: Impulsem (50k€) + 20% padrines; un pressupost obert i trobades obertes cada 1er dx i 3er dijous del mes; s'assignen tasques i compensacions segons un pressupost acordat. Posada en marxa de la xarxa i els serveis comunitaris.
- **Fase III** (2019-): la comunitat segueix fent trobades i desplegant xarxa, i l'equip segueix oferint els serveis sota demanda tallers formatius i serveis per ampliar la xarxa. S'incorpora com GAC XOIC a femProcomuns. amb una aportació regular per contribuir a costejar l'estructura de la cooperativa.

> Gràcies

http://barcelonactiva.cat/lacomunificadora

<innovaciosocioeconomica@barcelonactiva.cat>
<comunificadora@femprocomuns.coop>

Barcelona Activa · femProcomuns SCCL · LabCoop SCCL · 2021
Llicència Creative Commons Compartir Igual 3.0-es general de la presentació
(si no s'indica una altra llicència específica en les imatges)